

Следващата селскостопанска

РЕВОЛЮЦИЯ

XII Национален Агро Семинар

Годишен журнал на НАЗ

наз

СЪДЪРЖАНИЕ

стр. 3

ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ

стр. 4-5

„ДЕН НА ПОЛЕТО“ - ФЕСТИВАЛЪТ, РОДЕН ОТ МАГИЯТА НА ЗЕМЯТА И ТРУДА НА ЧОВЕКА

стр. 6-7

ПРИНЦИПИ НА NO-TILL СИСТЕМАТА

стр. 8

TITAN MACHINERY: NEXT GENERATION

стр.9

НЯКОИ ГО НАРИЧАТ БИОСТИМУЛАНТ, НИЕ ГО НАРИЧАМЕ АМИНОЗОЛ® ВЕЧЕ 40 ГОДИНИ!

стр. 10

ТОРОВЕТЕ, ПРИЛОЖЕНИ ДНЕС, СА ЗЕМЯТА, ПО КОЯТО ЩЕ ХОДИМ УТРЕ

стр. 11

РЕВОЛЮЦИЯ В ПРЕЦИЗНОСТТА И СКОРОСТТА НА ПОЛЕТО

стр. 12-13

„АГРОПОЛИХИМ“ УВЕЛИЧАВА ПРЕДЛАГАНЕТО НА МИНЕРАЛНИ ТОРОВЕ, ПРОИЗВЕДЕНИ ОТ НИСКОВЪГЛЕРОДЕН (СИН) АМОНЯК

стр. 14

ДА ТОРИМ, КОГАТО ТРЯБВА, А НЕ КОГАТО МОЖЕМ?

стр. 15

ГРЕЙНСТОР

стр. 16

CORTEVA AGRISCIENCE™

стр. 17

МИЛИОНИ ВЪЗМОЖНОСТИ. ЕДИН ПАРТНЬОР ЗА СЕМЕНА

стр. 18-19

PIX2LOGICA – УЕБПЛАТФОРМА ЗА ПРЕЦИЗНО ЗЕМЕДЕЛИЕ

стр. 20-23

УСТОЙЧИВОСТ НА БЪЛГАРСКОТО ЗЪРНОПРОИЗВОДСТВО В КОНТЕКСТА НА ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА

стр. 24-25

ОСП СЛЕД 2027 Г.

стр. 26-29

ПЕТЪР ДИМИТРОВ: ОЧАКВАМЕ ВОЛАТИЛНОСТ НА ЗЪРНЕНИТЕ ПАЗАРИ И ПРЕЗ 2025 Г.

стр. 30-31

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ЗДРАВЕТО НА ПОЧВАТА

стр. 32-35

БЛАГОТВОРИТЕЛНАТА КАМПАНИЯ НА НАЗ И МЗХ: “ЗЕМЕДЕЛЦИ И ЛЕСОВЪДИ - ОБЕДИНЕНИ В ГРИЖАТА ЗА ПРИРОДАТА!”

*Илия Проданов,
председател на НАЗ*

Уважаеми колеги,

2024 година е почти към своя край и можем вече да извлечем поуки от изминалото време. Не обичам думата „равносметка“, защото тя често носи усещане за финал, а според мен всяка година е само още една глава от историята на българското зърнопроизводство. История, която пишем заедно, взимайки смели решения и вярвайки в бъдещето на обединението ни.

През тази година сушата, неблагоприятните пазари и липсата на ясна държавна политика изправиха зърнопроизводството пред критични ситуации.

В тази динамична обстановка Националната асоциация на зърнопроизводителите (НАЗ) не спря да работи активно за защита на интересите на своите членове. Това, което всяка следваща стопанска година ни доказва, е, че имаме сериозна нужда от законодателни реформи. Финансовата помощ за фермерите е едно краткотрайно решение, което до голяма степен е и недостатъчно.

Смятам, че трябва да насочим усилия към настояването за фундаментални законодателни промени, които да осигурят стабилна основа за бъдещето на земеделието у нас. Сред ключовите ни приоритети са дългосрочните договори между собствениците и ползвателите на земя. Тази промяна би създавала отношения, основаващи се на доверие и взаимни ползи, която ще даде възможност на фермерите да инвестират в земята, използвайки нови екологични технологии и устойчиви практики. За НАЗ тази трансформация е ключова – само така земеделието може да се превърне в наистина самоподдържащ се сектор, с минимална зависимост от държавни помощи.

През тази година НАЗ отбелязва своята 18-годишнина – момент, който символизира не само зрелост, но и поета отговорност към обществото и икономиката на България. През тези години НАЗ измениа път на значително развитие и разширение както като териториален обхват, така и по отношение на членовете си.

С поглед към 2025 г. вярвам, че с единни усилия и стремеж към нови хоризонти можем да преобразим сектора в устойчив и конкурентоспособен двигател на българската икономика!

*С уважение,
Илия Проданов*

„ДЕН НА ПОЛЕТО“ - ФЕСТИВАЛЪТ, РОДЕН ОТ МАГИЯТА НА ЗЕМЯТА И ТРУДА НА ЧОВЕКА

Магията на земята и труда на човека посяват надежда и заедно раждат чудеса. „Ден на полето“ се роди под безкрайното синьо небе, обгръщащо златните ниви на Добруджа, където земята диша в ритъма на трудолюбивите сърца. Сега то продължава да расте с неизмерима любов и отдаденост и по други краища на България...

През май месец 2024 г. за първа година се проведе фестивалът „Ден на полето“ в района на гр. Бургас – с. Българово, с домакин Иван Царев.

Акцентите на събитието бяха опитите с пшеница и ечемик. Именно есенниците отличават изданието в Южна България от това в Добруджа, където вниманието е насочено върху слънчоглед и царевица.

„Това е единственото изложение в България, което е създадено от фермери за фермери и ще подължава да съществува по този начин. Единственото нещо, което искаме да провокираме, е колегите да вземат семействата си и да дойдат на това събитие, защото за нас е изключително важно децата на полето да присъстват и да познават миризмата на полето“, смята Радостина Жекова, председател на Добруджанския съюз на зърнопроизводителите.

Традиционно вторият ден на фестивала е посветен на децата. За тях се организират специални активности, които разкриват магията на земеделския труд и процеса на замесване на хляба.

През юли фестивалът „Ден на полето“ в Добрич събра стотици земеделски производители от цяла

България и повече от 30 компании от сектора. Началото на събитието беше белязано от дългоочакван дъжд – истински подарък за фермерите от Добруджа.

Домакин на събитието беше Недялко Статев. „Като фермер от второ поколение за мен е изключително важно да въвека децата си в полската работа, да ги науча на уважение към труда на полето. Този формат е чудесна възможност за това. Вземете децата си и елате – нека те разберат, че няма срамна работа“, призова Статев.

„Съюз на зърнопроизводителите „Маркели“ и Добруджански съюз на зърнопроизводителите ще очакват своите гости и през 2025 г.

„Ден на полето“ ще се проведе през май месец в района на Айтос, като домакини ще бъдат Никола и Нейко Николови – фирма „Агродар България“ ЕООД.

Опитните полета с обща площ от 120 дка ще представят впечатляващо разнообразие: 36 сорта рапица, 18 сорта ечемик, 50 сорта пшеница и 6 сорта тритикале.

„Целта е да дадем пълна представа както за чуждестранната селекция, така и за постиженията на българските научни институти“, споделя Никола Николов.

Сред специалните гости на събитието ще бъдат Института по Растителни генетични ресурси – Садово и Добруджански земеделски институт. На събитието Никола Николов ще представи резултати от почвени анализи и ще демонстрира дигиталните методи за наблюдение и контрол през вегетацията, които използват вегетационния период.

Традиционното провеждане на „Ден на полето“ в Добруджа през юли се запазва и предстои да бъдат съвсем скоро обявени акцентите за него.

Освен фестивала, в Добруджа през май месец 2025 г., ще се проведе и

„Пътят на пшеницата - 50 сорта в действие“ – демоплатформа на ДСЗ в землището на село Гешаново. Домакин ще бъде Радостина Жекова, председател на ДСЗ. Водещи селекционни компании ще представят своите сортове, като целта е да се проследи развитието им през цялата вегетация при специфичните климатични и почвени условия на Добруджа.

2025 година отново обещава да събере на едно място иновации, опит и любов към земята, вдъхновявайки всички поколения фермери!

НИК

Концепцията за земеделие без обработка (или с минимални такива) е много по-стара от конвенционалната. Преди хилядолетия земеделските практики са били зависими от примитивния характер на инструментите или липсата на такива. В съвременния свят движеща сила за прилагане на no-till технологията са икономическите ползи, както и тези за природата.

ПРИНЦИПИ НА NO-TILL СИСТЕМАТА

Минимализиране на обработките

Безоранната технология, за разлика от конвенционалната, се стреми към минимално или нулево обезпокояване на почвата. Накратко – с помощта на специализиран инвентар семената се засяват в току-що направени бразди, след което се притъпкват и покриват. Ефектът е по-малко уплътняване на почвата и по-слабо въздействие върху целостта ѝ (почвената цялост се нарушава само в зоната, където се полага семето). Друг плюс е, че заедно със семената може да се внесат и торове, които обикновено са с по-ниска норма, тъй като се полагат насочено.

Между сеитбата на различните култури могат да се включват частични или ленточни обработки. Така могат да се подадат по-големи количества тор или да се използват за инкорпориране на растителните остатъци, когато са прекалено много и има опасност да създадат условия за размножаване на патогени и/или неприятители.

Покритие на междуредията

Тъй като при безоранната технология се изключва възможността плевелите да бъдат унищожени, механично се налага друго решение. Добър вариант е покриване на междуредията със слама или мулч. По този начин бива потиснато не само развитието на плевелната растителност, а и се задържа влагата в почвата.

Редуване на културите в сеитбообращението

Редуването на селскостопанските култури е позната и много полезна практика не само при безоранната технология. Спазването на сеитбооборот, при който на едно поле

се редуват култури със слята повърхност, окопни и бобови, е особено важно, защото:

- Намалява натиска от плевели, болести и вредители
- Редуцира риска от ерозия на почвата
- Чрез включването на бобовите култури се повишава почвеното плодородие

Как чрез no-till намаляваме уплътняването на почвата

Честата обработка на почвата води до разрушаване на нейната структура, което намалява способността ѝ да понася движение и товари. Когато земята не се обработва или влизането в полето е сведено до минимум, натискът намалява, както и уплътняването.

Как no-till предпазва почвата от ерозия?

При оранта покривният почвен слой бива изместен в дълбочина, като на негово място застава голата почва, извадена от по-дълбокия хоризонт. Поради липсата на растителна покривка и здрава почвена структура, този слой бързо бива отнесен от ветровете и водата (особено при стръмни терени).

Чрез прилагането на no-till системата почвата бива пощадена от постоянните обработки, при което се запазва целостта на повърхностния слой, при което отрицателното действие на ветровете и водата бива сведено до минимум.

Защо no-till технологията намалява парниковия ефект на Земята

Посредством оранта въглеродът от дълбоките слоеве бива изместен към повърхността на почвата. Освободеният въглерод се превръща в източник на храна за растенията, което е положително. При липса на растителност обаче същият този въглерод се свързва с кислорода от атмосферата, което води до образуване на въглероден диоксид (CO₂).

Как no-till помага за запазване на почвеното плодородие

Чрез no-till земеделието успешно се съхранява плодородието на почвите. Почвената обработка оказва негативно влияние върху баланса на микроорганизмите, които са неразделна част от нея, помага за механичния контрол върху вредителите, но заедно с това унищожава полезните видове.

Допълнителни икономически ползи от безоранната технология:

- Икономия от инвестиции
- Намаляване на количествата на използваните горива в селското стопанство
- По-малко време за работа на полето
- Нужда от по-малко работна ръка

Бъдеще в no-till земеделието

Предвид постоянно изменящия се свят, в който живеем, едно е ясно – безоранната система не е панацея, но със сигурност има своето място в бъдещото на земеделието. От една страна, ни спестява не малко разходи, а от друга – елиминира отрицателното въздействие на селскостопанските практики върху околната среда.

Комбинирането и редуването на различните технологии е ключът към постигане на устойчиви резултати.

Едно от решенията за no-till сеитба, достъпни за българските земеделци, е no-till сеялката Agrisem BOSS от НИК. Тя се отличава с иновативни решения, като двойния тъгъл на атака на дисковете, който осигурява прецизност при полагането на семената и предотвратява излишното уплътняване на почвата. Редицата ѝ предимства я превръщат във все по-предпочитан избор сред българските земеделци, решили да внедрят no-till технологията в тяхното стопанство.

NEXT
GENERATION

CASE IH

Lebosol

sustainable plant nutrition

НЯКОИ ГО НАРИЧАТ
БИОСТИМУЛАНТ, НИЕ ГО
НАРИЧАМЕ АМИНОЗОЛ®
ВЕЧЕ 40 ГОДИНИ!

АМИНОЗОЛ® – ИСТОРИЯ НА УСПЕХА

Следващата година Лебозол® празнува специален важен момент: 40 години от създаването на топпродукта в портфолиото си Аминозол®. От пускането си на пазара през 1985 г., дори преди компания да приеме името Лебозол®, Аминозол® е доверен спътник в съвременното земеделие. Чрез иновативни изследвания и доказано приложение той направи революция в земеделието и сега е стандарт в торенето с аминокиселини.

НАЙ-КЛЮЧОВОТО ПРЕДИМСТВО: СЕЛЕКТИВНОСТ НА АМИНОЗОЛ®

Високите дози хербициди, увреждането на восьчния налеп на листата или тежките климатични условия могат значително да навредят на културите. Аминозол® влияе не само на културите, но и на плевелите. Ускорява метаболизма на плевелите, като ги прави по-податливи на хербициди. Този привидно противоречив механизъм е определяща характеристика на Аминозол® при всички култури и прави използването му в комбинация с хербициди задължително.

ЧАСТ ОТ ПОЛЗИТЕ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА АМИНОЗОЛ®

- **Редуциране на стреса:** Подкрепя растенията по време на трудни за растеж условия и осигурява бързо възстановяване.
- **Оптимално усвояване на хранителните вещества:** L-аминокиселините се усвояват директно и насърчават деленето на клетките и развитието на корените.
- **Доказано качество:** Повече от 60 успешни изпитания потвърждават неговата висока ефективност и съвместимост.

В продължение на 40 години Аминозол® е доказана и несравнима формула, често имитирана, но никога постигната от друг производител. Той е органичен, а не химичен продукт и неговият процес на производство чрез ензимна хидролиза осигурява високо съдържание на аминокиселини.

Значението му ще продължи да нараства в бъдеще, защото Аминозол® показва силните си страни особено в периоди на тежки климатични условия.

Одобрен за биологично земеделие, приложим по Еко схема 3 за насърчаване на зеленото торене и органичното наторяване, той е идеалният избор за вашето устойчиво земеделие.

www.lebosol.bg

ТОРОВЕТЕ, ПРИЛОЖЕНИ ДНЕС, СА ЗЕМЯТА, ПО КОЯТО ЩЕ ХОДИМ УТРЕ

Съвременният мениджмънт на природните ресурси и климатичните промени предполага адаптиране на земеделието с екологични проблеми като защита на почвата, водата и биоразнообразието. Сред основните задачи е определянето на най-важните фактори, които ограничават оптималната производителност и предприемането на мерки за тяхното преодоляване. Оптималната производителност зависи от избор на времето за засяване, обезпечаване на посевите с достатъчно количество хранителни вещества и влага в хода на вегетацията. Друга важна група фактори е контролът върху плевелите, насекомите и болестите. Видът и начинът на обработката на почвата, както и технологиите, които включват модифициран или цялостен отказ от прилагането на обработка, имат значително влияние върху изброените фактори и като резултат значителен ефект и върху производителността. Много често идентифицирането им е и резултат и от принципа „проба-грешка“, тъй като много често те са специфични за дадено географско местоположение и вид земеделска култура. Осигуряването на хранителни вещества за културите и микроорганизмите в почвата е от съществено значение за постигане на високи резултати – добив и качество. Единственият тор на пазар, подходящ за повърхностно приложение и подхранване по време на активна вегетация, е от серията YaraMila, така наречения „умен фосфор“. Продуктите YaraMila са 100% усвоими от растенията, без загуби на хранителни елементи и без разпрашаване. Уникалната технология на производство ги отличава от обикновените гранули на пазара и дава възможност всяко стопанство да адаптира торовнасянето спрямо индивидуалните нужди. Торовете от серията YARA MILA са балансиран източник на азот, съдържат нитратна и амониева форма. Нитратната форма ни дава бърз азот, а амониевата – по-удължено хранене на растенията. Фосфорът е в перфектната комбинация от ортофосфати, полифосфати и P-Extend. Калият, от своя страна, подобрява добива и качеството на културите, стимулира образуването на здрави стъбла и увеличава устойчивостта на стрес. Калият осигурява оптимален воден режим на растенията. Оптималното хранене с калий увеличава размера на зърното, плодовете и листата на земеделските култури. Калиевото торене повишава съдържанието на сухо вещество в продукцията, като по този начин подобрява качеството на рандемана. Другата важна стъпка в прецизното торене това е листното приложение на качествени и високо концентрирани продукти. Приложение на „жива органична“ материя с продуктите на Просерпина и макро- и микроелементи от серията YARA VITA. Земеделският производител е центърът в земеделието, но останалите части от веригата трябва да създават условия за успешен преход. Ние от KBC Agro България сме убедени, че предизвикателствата могат да бъдат преодоляни, използвайки знанията и натрупания опит и внедряването на биоторове, с които да задоволим нуждите на растенията от хранителни вещества по устойчив начин. Комбинацията между продукти с високо съдържание на хранителни елементи от серията Yara Vita и продукти на база органика е ключът към успешните листни подхранвания на културите. Има възможности за различни комбинации спрямо технологията на фермера и разбира се, условията на средата. Модерните технологии и системи за управление изискват висококачествени екологични продукти, които KBC Agro България предлага на българския пазар, заедно с приложението на Yara за цифрово земеделие Atfarm.

РЕВОЛЮЦИЯ В ПРЕЦИЗНОСТТА И СКОРОСТТА НА ПОЛЕТО

JCB FASTRAC iCON Най-бързият и комфортен трактор на полето

Новите трактори от серията Fastrac 4000 и 8000 са с изцяло нова електронна инфраструктура, която осигурява по-високи нива на производителност и удобство.

Новата операторска среда Fastrac iCON има три ключови характеристики:

- iCONFIGURE – създаване на персонализирано управление за всеки оператор
- iCONNECT – интегриране на модерна технология за прецизно земеделие
- iCONTROL – предефиниране на работата чрез нов софтуер за задвижване

Новата серия трактори Fastrac с мощност от 175 к.с. до 348 к.с. (133kW до 260kW) разполага с новата конзола за подлакътници iCON и цветен сензорен дисплей, който осигурява изключителна гъвкавост при разпределението на контрола и информацията за оператора.

Новите серии трактори JCB се предлагат и с напълно интегриран ISOBUS, прецизно GPS насочване на JCB и приложения за управление, които минимизират необходимостта от допълнителни дисплеи.

Ново поколение прецизни сеялки - скорост, прецизност, картиране при всички почвени условия

VALOTERRA - НОВАТА СЕЯЛКА НА MONOSEM

Скоростта има значение, когато можете да я контролирате.

Новата ValoTerra е проектирана, за да предостави възможност за засяване със скорост от 2 до 18 км/ч, без това да се отразява на плътността или дълбочината. Прецизно засяване без значение на работната скорост, което отговаря на нуждите както на земеделците, така и на изпълнителите Днес благодарение на ValoTerra способността да се поддържа нивото на производителност по отношение на точност и дълбочина при висока, средна или ниска скорост, способността да се засяват разнообразни култури, както и способността да се внесе правилното количество тор с висока скорост са напълно възможни.

Консервационно земеделие по френски

С представянето на новото име SKY Agriculture, обединителите и исторически марки под един знаменател. Основната задача на SKY Agriculture: проектиране на селското стопанство на бъдещето, разработване на машини, способни да посрещнат икономическите и екологичните предизвикателства.

Заедно за по-устойчиво земеделие

Търговски отгел — м. +359 519 97537 | м. +359 519 97791 | м. +359 519 97639 | м. +359 519 97554 | sales@agropolychim.bg | agropolychim.bg

„АГРОПОЛИХИМ“ УВЕЛИЧАВА ПРЕДЛАГАНЕТО НА МИНЕРАЛНИ ТОРОВЕ, ПРОИЗВЕДЕНИ ОТ НИСКОВЪГЛЕРОДЕН (СИН) АМОНЯК

С цел осигуряване на повече иновативни и устойчиви продукти за земеделските производители „Агрополихим“ планира разширяване на портфолиото си с торове от т.нар. „синя серия“. Тази серия включва торове, произведени при минимално въздействие върху околната среда и по-устойчиво използване на ресурсите. Началото на „синята серия“ бе поставено през 2023 г. с амониев нитрат с нисък въгле-

роден отпечатък, като продуктите със син етикет вече са разпознавани и търсени от потребителите. Очаква се нова партида от тези торове да бъде налична съвсем скоро.

Увеличаването на предлагането на нисковъглеродни продукти за земеделието е отговор на глобалните тенденции за декарбонизация на производствените процеси с цел противодействие на изменението на климата и е в съответствие със стратегията на компанията да посрещне предизвикателствата, които „зеленият преход“ поставя пред индустрията. Чрез тези усилия „Агрополихим“ не само укрепва своите позиции на вътрешния и международните пазари, но и да бъде лидер в прилагането на по-чиста и отговорна индустриална практика.

Вносът на суровината „син“ амоняк се извършва в партньорство с „Ма‘аден“, Саудитска Арабия. Произвежда се по нова технология, която включва процеси на улавяне и съхранение на емисиите на въглероден двуокис, което осигурява по-нисък въглероден отпечатък на финалния продукт. В процесите се използват възобновяеми или нисковъглеродни източници на енергия, което го прави подходящ за екологично ориентирани производствени линии. Сертифицирането от престижната организация TUV Rheinland подчертава качеството и надеждността на продукта и отговаря на високите изисквания за устойчивост на пазара.

Компанията предлага продуктите на българския и европейските пазари.

ДА ТОРИМ, КОГАТО ТРЯБВА, А НЕ КОГАТО МОЖЕМ?

Храненето на растенията в точния момент и с правилната доза, определя в най-голяма степен добивите. Как постигаме това в реалността? Ръководим ли се от метеорологичните условия? Постигаме ли максимална ефективност? Истината е винаги някъде по средата... Когато резултатът е добър, сме направили правилно храненето, но когато не се получат желаните килограми на финала, дъждът е виновен – не е „дошъл“ навреме или не е бил в „желаното“ количество.

Всъщност, не е толкова трудно да торим, без да се съобразяваме изцяло с фактора дъжд. Науката от години работи за решаването на този проблем, а техническият екип на румънския завод за технологични торове “CICH” Navodari Romania над 10 години произвежда технологията “N-Guard”, а от 5 години тя се предлага и в България.

Какво е общото между “N-Guard” и възможността да не сме изцяло зависими от дъжда при торенето? Отговорът е в технологията, която използваме за защита на азота от загуби и неговото равномерно освобождаване за период от 90 до 110 дни. Тя е основава на патентована комбинация от естествени растителни масла, с които се обработват азотните торове. Внесеният в полето продукт (серията включва 4 вида) с “N-Guard” е максимално защитен, дори при температури над 30 градуса. С няколко думи – когато искате да сте независими от природните условия, включително дъжда, **изберете “CICH” и се съобразете само с нуждата от храна в определената фенофаза на посева.**

Така едно торене през март в пшеница, осигурява усвоим азот от 90 до 110 дни, т.е. до жътва.

Торим не когато може, а когато трябва да осигурим храна на посева!

Науката е най-добрият помощник на производството, когато решава проблеми – ако имате този проблем, ние имаме решение за него!

През 2024 г. надградихме “N-Guard” до “N-Guard+” или по-кратко “NG+”. В него добавихме естествена пребиотична комбинация, благодарение на която допълнително активираме микробиалния потенциал.

Грейнстор

www.grainstore.eu

ТЪРГОВИЯ СЪС ЗЪРНА

ФУМИГАЦИЯ

ЗЪРНОСЪХРАНЕНИЕ

ФУРАЖИ

Обадете ни се!

Наш търговски представител ще ви посети на място,

За да анализира Вашето зърно

И ще ви даде адекватна пазарна цена!

ФИРМАТА ЗА ЗЪРНЕНИ И МАСЛОДАЙНИ КУЛТУРИ!

Corteva Agriscience™ е водеща компания, фокусирана 100% върху земеделието: високодобивни хибриди полски култури, продукти за растителна защита, биостимулатори, биотехнологии, иновативни и дигитални инструменти, като предлага пълни решения на земеделските производители, така че да увеличават добивите си от единица площ и рентабилността на производство.

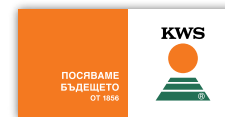
С почти век агрономически опит, несравними иновационни инвестиции, възможно най-добрите модерни технологии, бази и кадри за научноизследователска и развойна дейност, с богат опит в съвместната работа с всички работещи в сферата на земеделието, основна цел на Corteva е повишаване жизнения стандарт на земеделските производители, осигуряване на здравословна храна за населението и опазване на околната среда.

Марката Pioneer® на Corteva Agriscience™ е дългогодишен лидер при семена царевица и слънчоглед в България. При царевичата най-предпочитани от българските производители са хибридите от Optimum® AQUAmax® продуктова линия. При слънчогледите компанията предлага както конвенционални, така и хибриди по ExpressSun® и Clearfield® Plus технология.

За настоящия сезон Corteva ще представи богато портфолио от продукти за растителна защита, които ще бъдат успешни решения за справянето с плевели, неприятели и болести по основните култури, отглеждани в страната.

Една от характеристиките на растителната защита с бранда Corteva Agriscience™ са интегрираните решения в посока диагноза-превенция-терапия.

Corteva Agriscience™ генерира нова динамика в българското земеделие за устойчив растеж и пазарни пробиви, като доставя търсени иновации в растителната защита. За последните 3 години Corteva успешно внедри в производството съвсем нови активни вещества, които са в помощ на фермерите. Едно от тях е активното вещество Arylex™ Active, което се съдържа в Квелекс® - хербицид за житни култури и Белкар® - хербицид за рапица. Това активно вещество е първото ново на пазара от 20 години за контрол на широколистни плевели. Другото активно вещество е Inatreq™ active, което се съдържа във фунгицида за житни култури Унивок®, отличаващ се с отличното си превантивно, лечебно и изкореняващо действие.

МИЛИОНИ ВЪЗМОЖНОСТИ. ЕДИН ПАРТНЬОР ЗА СЕМЕНА

Като специалисти по семената ние в KWS консултираме земеделските производители в цял свят - с иновативни решения, широко портфолио и пълна гама от услуги ние се справяме с настоящите и бъдещите предизвикателства и винаги отговаряме на нуждите на фермерите. С правилния избор за всяко поле. #YourSeedPartner

#ОЧАКВАЙТЕ ПОВЕЧЕ - Ново поколение царевични хибриди

Хибриди, селектирани, за да отговорят на специфичните нужди и предизвикателства на фермерите - с оптимизиран добивен потенциал и изключителна стабилност.

ClimaCONTROL3 – хибриди, устойчиви на стрес, със стабилно представяне в условия на суша и високи температури - KWS ХИПОЛИТО, KWS ОЛТЕНИО, KWS ИНКАНТИО, KWS БАНАТО, KWS ГИПО, KWS АДНАНО и KWS ДЖЕНТО

Plus4GRAIN – хибриди за рекорди, в условия на интензивно производство – отличен почвено-климатичен профил, оптимално хранене и растителна защита – KWS АДОНИСИО и KWS ФОРТУРИО

НОВОСТИ ПРИ СЛЪНЧОГЛЕДА

СУБЕКC SU и АРНЕТЕС SU - звездите в слънчогледовото портфолио на KWS спечелиха изключително много почитатели през последните 2 години. В тежките условия на 2024-та техните резултати отново бяха наистина впечатляващи – наредиха се сред лидерите по добив на всяко едно поле, където присъстваха, показвайки отлична толерантност към климатичните фактори и устойчивост към икономически важните болести, което ги превърна в едни от най-предпочитаните решения в тази култура.

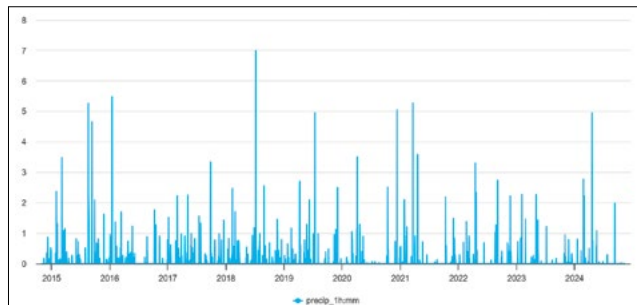
KWS МАЯ – революционно дигитално решение в земеделието

KWS MAIA е първият в световен мащаб дигитален съветник в земеделието, базиран на изкуствен интелект (AI), с който можете да се свържете лесно, бързо и по всяко време на денонощието, за да получите аргументирани отговори на всякакви агрономически въпроси. Притежава богата база данни по обща агрономия и набор от практически знания относно отделните мероприятия и добри практики в земеделието.

PIX2LOGICA – УЕБПЛАТФОРМА ЗА ПРЕЦИЗНО ЗЕМЕДЕЛИЕ

В последното десетилетие се забелязва тенденция за увеличаване на метеорологичната нестабилност - дълги сухи периоди, редуващи се с повишаване на интензивността на валежите и тяхното количество за кратко време. Тези явления водят до увеличаване на натиска върху земеделските култури и тяхното отглеждане при наличие на стрес, причинен от по-суровите климатични условия.

Фигура 1. Исторически данни от 2015 – 2024 г. станция Брестник, Пловдив (данни: Meteomatics®)

Сателитните данни и информацията, извлечена от тях, в комбинация с метеорологични данни, ги прави силен инструмент за превенция и борба с неблагоприятни агрометеорологични явления. Заснемането на сателитните данни не само във видимия, но и в инфрочервения диапазон от електромагнитния спектър позволява да се генерират изключително полезни специализирани спектрални индекси. Нормализираният разликов вегетационен индекс (NDVI), който повече от 50 години се използва интензивно в дистанционните методи за мониторинг на посевите и тяхното жизнено състояние, продължава да бъде основа за всички видове анализи в съвременното растениевъдство. Освен него обаче има много други спектрални индекси, които могат да бъдат изключително полезни за земеделските производители.

В уебплатформата Pix2LogicaTM освен за NDVI, се съдържа информация за още няколко специализирани спектрални индекса, като индекса за проследяване на влагата в посевите (NDWI), индекса за проследяване на риска от опожаряване (NBR), както и индекса за задържане на вода в рамките на земеделски парцел (NDWI_water).

На базата на сателитни и метеорологични данни може на всеки няколко дни да се следи за динамиката на влагата, риска от опожаряване и задържането на вода и така да се вземат бързи и адекватни мерки за ограничаване на негативните последици.

Pix2LogicaTM също позволява засичане на опожарени зони върху собствени парцели посредством слой на Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ), публикуван в Системата за електронни услуги (СЕУ).

Какво може да се следи с помощта на отделните специализирани спектрални индекси.

1. Индекс за влага (NDWI):

- необходимост от поливане;
- мониторинг на поливни системи (зони с проблем или в добро състояние);
- неравномерно разпределение на влагата, свързано с наклони на парцела, наличие на вторична растителност, плевели, неправилни обработки;

Сателитните данни и информацията, извлечена от тях, в комбинация с метеорологични данни, ги прави силен инструмент за превенция и борба с неблагоприятни агрометеорологични явления.

Заснемането на сателитните данни не само във видимия, но и в инфрочервения диапазон от електромагнит-

- засичане на подходящ момент за жътва.

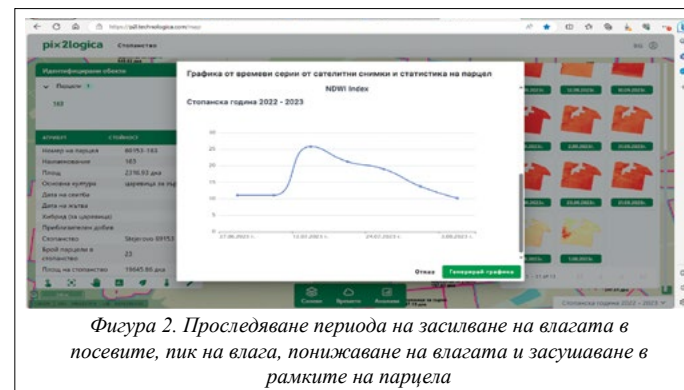
2. Индекс за опожаряване (NBR):

- наличие на риск;
- наличие на активни пожари.

3. Индекс за задържане на вода (NDWI_water):

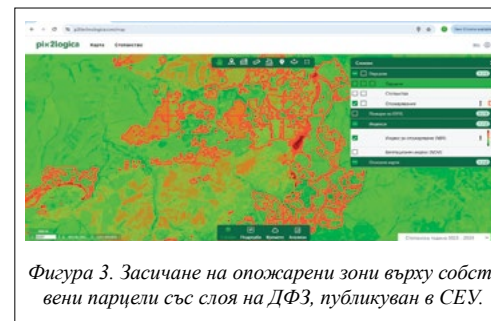
- наличие на вода в рамките на парцела;
- неправилно поливане.

През последните няколко месеца, особено в периода между юни и септември 2024 г., чрез Pix2LogicaTM (P2L) интензивно проследихме при няколко клиента наличието на влага и засушаването, както и проблемите с опожаряването и засегнатите земеделски площи от тях. На фигура 2 е представен интерактивен анализ през интерфейса на P2L, на база времеви серии от многократно заснемане със сателит (Sentinel-2), показваща продължително засушаване.

Фигура 2. Проследяване периода на засилване на влагата в посевите, пик на влага, понижаване на влагата и засушаване в рамките на парцела

На следващите илюстрации са показани други анализи, свързани с индекса за опожаряване и засичане на активни пожари, заедно с външния за P2L слой на ДФЗ през системата СЕУ, показващ опожарените територии в и извън земеделските райони.

Фигура 3. Засичане на опожарени зони върху собствени парцели със слоя на ДФЗ, публикуван в СЕУ.

Фигура 4. Засичане на активни пожари (яркочервено) и опожарени зони (оранжево)

Всички тези възможности на уебплатформа Pix2LogicaTM позволяват навременен мониторинг на база сателитна информация и статистика върху избрани земеделски територии, който може да бъде изключително полезен на земеделските производители за устойчиво управление на техните обработваеми земи.

Уверете се сами, като тествате системата тук:

УСТОЙЧИВОСТ НА БЪЛГАРСКОТО ЗЪРНОПРОИЗВОДСТВО В КОНТЕКСТА НА ЗЕЛЕНАТА СДЕЛКА

*Д-р Наталия Шукадарова
изпълнителен директор на НАЗ*

агрохранителна верига е ясно начертан и той ще следва твърдо и амбициозно линията на „позеленяване и екологизиране“. Това е и пътят, по който върви ЕК във всички свои следващи стъпки по отношение на законодателни инициативи и политики. Въпреки всичко следва да се подчертае, че амбициозната политика на Зелената сделка и свързаните с нея стратегии е разписана във времена, в които пандемията от COVID-19 и войната на Русия с Украйна не съществуват като фактори, които могат да разклатят сериозно продоволствената сигурност и веригите на хранителни доставки на Стария континент и по света.

Зърнопроизводството в страната през последните две десетилетия преминава през период на развитие и прогрес, като бележи напредък по редица показатели – производство, среден добив, дял в аграрната търговия, стойност на продукцията и др., превръщайки се по този начин в стожер на българското селско стопанство. Благодарение на постепенното двадесетгодишно развитие през 2022 г. сектор „Зърнопроизводство“ е сравнително икономически устойчив, конкурентоспособен и стабилен. С настъпването обаче на новия програмен период на Общата селскостопанска политика 2023-2027 г. възниква въпросът ще бъде ли разклатена тази иконо-

С публикуването през 2019 г. на съобщението на ЕК относно Европейския зелен пакт и съответно през 2020 г. на съобщенията относно Стратегията „От фермата до трапезата“ и Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. изглежда, че пътят на развитие на европейското селско стопанство и

мическа стабилност на зърнопроизводството вследствие на налаганите екологични политики на Европа в селското стопанство, продиктувани от Програмата за устойчиво развитие на ООН до 2030 г. и от целите на Зелената сделка.

ЕК не предлага до този момент оценка на въздействието на Зелената сделка и нейните стратегии „От фермата до трапезата“ и „Стратегията за биоразнообразието“. Въпреки всичко редица външни институции, университети и организации публикуват доклади за влиянието и ефекта на Европейския зелен пакт върху селското стопанство. Направените икономически симулации разкриват, че Зелената сделка на ЕС ще доведе до намаление на европейската зърнена и маслодайна продукция, намаляване доходите на фермерите, по-високи цени на селскостопанските стоки, по-малко търговия и по-голяма хранителна несигурност.

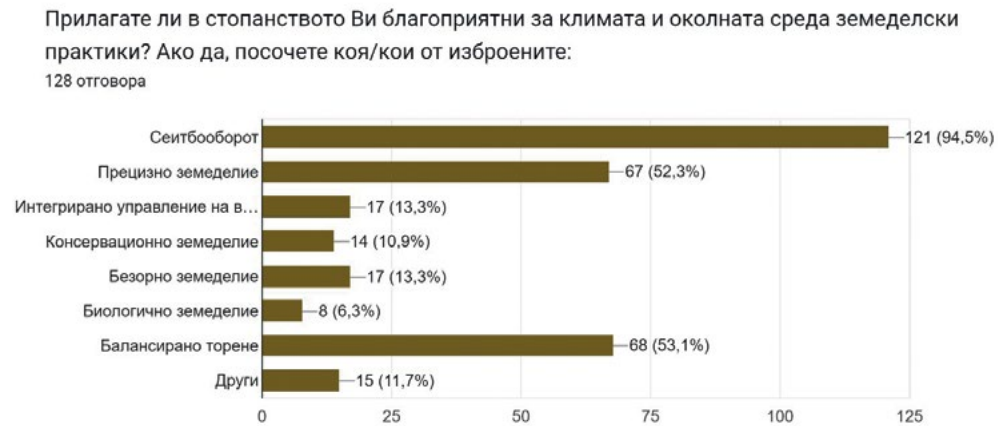
Неблагоприятното съчетание на обстоятелства, като все по-завишаващи се екологични изисквания спрямо земеделските стопани, на фона на все по-намаляваща подкрепа за селското стопанство в европейски мащаб, в комбинация със сътресенията на пазара и другите негативни последици от войната в Украйна, както и навлизането на украинската селскостопанска продукция на европейските пазари довеждат през 2023 г. и в началото на 2024 г. до едни от най-масовите фермерски протести в редица европейски държави, като България, Германия, Холандия, Франция, Белгия, Полша, Испания, Италия, Португалия, Гърция, Румъния, Великобритания и др.

Става все по-ясно, че земеделските производители не са склонни да поемат твърде голям екологичен натиск и не могат да възприемат налагани агресивно зелени политики. При проведено анкетно проучване през лятото на 2023 г. сред 128 членове на Националната асоциация на зърнопроизводителите (НАЗ) от всички региони на страната със стратегическо значение за производството на зърнени и маслодайни култури са установени притеснителни констатации, които показват, че немалка част от зърнопроизводителите (над 23% от участниците в изследването) са с нагласата за отказване от участие и финансова подкрепа по интервенциите от Стратегическия план поради завишените екологични изисквания към земеделските стопани. Част от участниците в проучването не кандидатстват през кампания 2023 г. по интервенцията „Основно подпомагане на доходите за устойчивост“, както и по доброволните за прилагане екосхеми (близо 19% от анкетираните). Смущаващи са и констатираните нагласи на част от анкетираните зърнопроизводители (над 16%) за отказ от земеделска дейност, в случай че екологичните изисквания и ограничения се завишат допълнително и са задължителни за спазване от страна на земеделските стопани.

В действителност земеделските производители е необходимо да чувстват, че самостоятелно взимат производствените решения, имат нужда сами да узреят за прилагането на определени екологични технологии и да ги прилагат по убеждение. Част от българските зърнопроизводители вече вървят по този път, те знаят, че ще оставят земята в наследство на децата си, и полагат системни грижи за подобряване здравето и плодородието на почвите. Мнозинството от българските земеделски стопани отдавна са убедени в безспорните ползи както в икономическо, така и в екологично отношение, от прилагането на прецизно земеделие, сеитбооборот и балансирано

торене. Все повече от тях намират принципите на консервационното земеделие за адекватни към климата и околната среда и за икономически ефективни спрямо рентабилността на стопанствата. Голяма част от зърнопроизводителите в България възприемат прилагането на позеленяващи селскостопански практики, стига за това да има рационални икономически стимули и компенсации и да не водят до драстично намаляване на производството.

Фиг. 1: Прилагане на благоприятни за климата и околната среда земеделски практики сред анкетираните зърнопроизводители

Източник: Собствени изчисления по данни от проведеното анкетно проучване

Устойчивостта на зърнопроизводството в контекста на зеленото и климатично неутрално развитие може да бъде постигната, като са необходими балансиран подход и взаимност при изготвянето на политиките. Земеделските производители са главните действащи лица при изпълнението на зелените политики и при постигането на екологичните цели, тяхното съдействие и съпричастност към действията за борбата с климатичните промени са най-значими и са необходимата предпоставка за успех. Фермерите са в центъра на системата от взаимовръзки и взаимодействия, те вземат и изпълняват производствени решения за селскостопанските практики, от тяхната ангажираност зависи постигането на целите на Зелената сделка, тях трябва да ги има, за да произвеждат храни и да осигуряват продоволствената сигурност за нарастващото население. За да е успешно функционирането на една устойчива селскостопанска система, фермерите следва да са в центъра на тази система, а не в периферията едва ли не само като наблюдатели, и не в основата на пирамидата, получавайки инструкции и политики от върха ѝ. Ако фермерите бъдат съпричастни, увлечени и спечелени на страната на тази кауза, постигането и запазването на устойчиво селско стопанство е възможно.

Фиг. 2: Схема на взаимодействия в устойчивата селскостопанска система

Източник: Собствена

Във връзка с това усилията на европейските и националните институции следва да са в много по-голяма степен насочени към активното информирание, обучаване и осъвременяване на знанията и уменията на земеделските производители, към приобщаването им към каузата за околната среда и климата, а не толкова към принуждаването им да спазват рестриктивни изисквания. Видно е, че резките завои, силовото и ускореното налагане на зелени политики действат отблъскващо на земеделските производители и нагнетяват неминуемо напрежението дотолкова, че да изкара стотици хиляди европейски фермери по улиците и площадите през 2023 г. и 2024 г.

Зеленият и климатичен преход следва да се случва постепенно, тъй като, ако се засилят твърде много екологичните изисквания, ще се изгуби икономическата устойчивост на стопанствата, а оттам и социалното благоденствие в селските райони. Именно за да не се наруши балансът между трите измерения на устойчивото развитие на земеделските стопанства, е важно поддържането на умерен и уравновесен подход при прокарването на екологичните програми. За да бъдат устойчиви европейските политики за устойчивост, следва да се случват постепенно, последователно и с премемерно темпо.

Снежана Благоева - пълномощен министър в Специалния комитет по селско стопанство в Постоянното представителство на България в Брюксел

ОСП СЛЕД 2027 Г.

Едва две години след началото на прилагането на последната реформа на ОСП през 2023 г. отново се заговори за реформата на политиката. Това може да изглежда твърде преждевременно, но има своите причини, базирани в периодите на планиране на финансовата рамка на ЕС и програмиране на политиките, в комбинация с динамичните времена, в които живеем, и множеството предизвикателства пред селскостопанския сектор. Предложението на ЕК за Многогодишната финансова рамка (МФР) на ЕС 2027-2034 се очаква да бъде публикувано в средата на 2025 г. Обичайно, приблизително по същото време, Комисията представя и законодателното предложение за бъдещата ОСП. Двата акта са взаимосвързани и еднакво важни за земеделския сектор, тъй като МФР, договаряна от министър-председателите на ДЧ, определя не само средствата за ОСП, но и ключови елементи, като структурата на политиката (двата стълба на ОСП), външната конвергенция на директните плащания, таваните за директна подкрепа, селскостопанския резерв, дял на средствата за екологизация и др.

Изходна точка за Визията за ОСП, която новият комисар по земеделие ще представи в първите 100 дни от мандата на предстоящата комисия, и последващите законодателни предложения се очаква да бъдат докладът на Стратегическия диалог, иницииран от председателя на ЕК, г-жа Фон дер Лайен, през януари 2024 г. и вжданията на ДЧ, изразени преди всичко под формата на Заключения на белгийското председателство относно бъдещето на земеделието в ЕС и Заключения на унгарското председателство относно ОСП за периода след 2027 г., приети с широка подкрепа от ДЧ съответно през юни и октомври 2024.

Докладът на Стратегическия диалог е широкообхванат и балансиран документ, съответстващ като съдържание на широкото представителство на заинтересованите страни в структурата на диалога. Той засяга важни теми като доходите на фермерите и тяхната позиция във веригата на доставки, насърчаване смяната на поколенията, еко-климатичните цели на ЕС и ролята и очакванията от фермерите и сектора като цяло за тяхното постигане, но и начина, по който производителите да бъдат компенсирани за допълнителните усилия. Други засегнати въпроси са подобряване на конкурентоспособността на стопанствата и осигуряване на финансирането на техния

екологичен приход, както и подобряването на издръжливостта на сектора при кризи и намирането на ефективни механизми за превенция и реакция при извънредни обстоятелства. Докладът не се ограничава само до селскостопанския сектор, в него се засяга цялата агро-хранителна верига, включително поведението и адекватното информизиране на потребителите.

От своя страна, министрите на земеделието наблягат на необходимостта от силна, подкрепена с достатъчно финансови ресурси политика, която отрежда централно място на земеделските стопани. Според министрите толкова скоро след завършването на последната реформа на ОСП е по-важно да се осигури приемственост в политиката, без кардинални промени, но с определени мерки за адаптация към текущите предизвикателства. Важно е запазването на двата стълба на ОСП и функциите на политиката както за поддържане на стабилността на доходите на фермерите, така и за укрепване развитието на селските райони.

Необходимо е да се търси правилен баланс между икономическата, социалната и екологичната устойчивост в сектора. Според министрите, екологичният преход може да се осъществи единствено в партньорство със земеделските стопани, а за да приемат екологични практики, фермерите трябва да получават възнаграждение, което надвишава разходите и пропуснатите приходи. Същевременно промените в климата и зачестилите природни бедствия безапелационно показват необходимостта от установяването на добре работеща система за управление на риска, съчетаваща превенция, бърза и навременна реакция, но и инвестиции в научни изследвания и иновации.

Оттук насетне погледите са отправени към бъдещия комисар по земеделие и Визията за бъдещето на земеделието, която ще представи в началото на 2025 г. Тя ще постави основите, на които ще започне диалогът както между институциите на ЕС и ДЧ, така и с представителите на сектора. Очаква се интензивната работа по формирането на ОСП след 2027 г. да започне в средата на 2025 г.

Петър Димитров: **ОЧАКВАМЕ ВОЛАТИЛНОСТ НА** **ЗЪРНЕНИТЕ ПАЗАРИ И ПРЕЗ 2025 Г.**

*Петър Димитров, анализатор,
основател на Агрикор, Агропортал и Зърнена Академия*

1. Как бихте описали изминалата пазарна година за аграрния сектор? Какви бяха основните тенденции и предизвикателства?

Този сезон показва две лица и постави редица предизвикателства пред агросектора. За съжаление, през последните години наблюдаваме тенденция на дълги периоди на засушаване от юни до септември, което изправя всички фермери пред изпитание. Докато изпепеляващото време през лятото мумифицира царевичата и слънчогледа, все пак успяхме да реализираме много прилични реколти от пшеница и ечемик. Нека да погледнем за пример ечемик - реализирахме рекордна реколтата от над 1 млн. тона, което не сме виждали от 2005 г. Тогава имаше засети около 2,9 млн. дка, докато сега същият обем бе събран от едва 1,6 млн. дка. Средният добив от 350 кг се е повишил на 632 кг/дка за 20 години, което е изключително постижение и свидетелства за напредъка на българския зърнопроизводител.

От друга страна, годината имаше и страшно лице – видяхме най-ниския добив на царевича от 2007/2008 година насам, когато отново имахме тежка суша. Аналогично и при слънчогледа. Освен катастрофалните добиви имаме и огромни проблеми с качеството, което създава сериозни трудности за преработвателната индустрия. В трудни времена обаче се появяват възможности за адаптация и развитие. Забелязва се позитивна тенденция сред фермерите, които проявяват по-голям интерес към случващото се на международните пазари, новостите и планирането на продажбите. Надяваме се тази тенденция да достигне и да се прилага от все повече производители.

2. Какви са ключовите фактори, които повлияха на аграрните пазари през тази година както на национално, така и на международно ниво?

Един от най-важните фактори е времето. Климатичният модел на Балканите беше сходен за всички страни в региона. Докато есенниците бяха отлични и резултатите от тях приповдигнаха настроението, състоянието на пролетниците рязко се влоши през юли. Според нашите анализи има минимум 7 млн. тона загуби в слънчогледа в Черноморския и Дунавския регион. При царевичата тази цифра достига около 9-10 милиона тона. Това са милиарди, които зърнопроизводителите няма да получат, което съответно ще забави развитието и инвестициите им. От друга страна,

геополитическата ситуация и икономическата нестабилност също оказват влияние. Търговските потоци и логистиката се промениха драстично. Макроикономическата среда предвещава рецесия. Тези процеси водят до изключителна несигурност и волатилност, включително и на зърнените пазари. За съжаление, пазарът функционира на все по-непазарни принципи, а геополитическата обстановка го прави изключително непредвидим.

3. Очаквате ли промяна в цените на основните земеделски култури през предстоящата година и какви са основните двигатели на тези промени?

Както всички знаем, България сама по себе си не може да определя цените на стоките. Всичко, което се случва в региона на Балканите, Европа и света, ни засяга изключително пряко. И това не се отнася само за климата, добивите и други фактори, свързани със земеделието, но и за геополитиката и икономиката. Всъщност голяма част от хората, заети в зърнопроизводството, не разбират влиянието на тези фактори. Когато говорим с нашите клиенти, те често питат: „Защо трябва да следим цената на петрола, лихвените проценти и т.н.?“. Защото това има значение. Например цената на петрола влияе на растителните масла през потреблението на биогорива. Лихвените проценти са определящи за ликвидността в системата и за разходите за финансиране на сделки или задържане на стока с цел покачване на цената. Разбира се, в значителна степен търсенето и предлагането остават един основен определящ фактор. Интересното тук е, че разполагаме с доста добри инструменти за оценка на предлагането, т.е. производството. Сателитни снимки, кроп турове, исторически данни – всичко това ни дава добра прогноза за произведеното количество. Но при търсенето, т.е. оценката на размера на консумацията, има какво да се желае. Наблюдават се осезаеми промени в потреблението, някои от които с влошаваща се тенденция.

С оглед на горното ние очакваме стабилизация и вероятно леко подобрение на цените на стоките през зимния период, но ако зимата мине леко и

рецесията е на прага ни, не ни чака нищо добро.

4. Какво влияние ще оказат световните икономически и климатични фактори върху българския аграрен сектор през следващата година?

Климатичните фактори и тяхната тенденция в нашия регион вече обсъдихме като проблемна тема, но винаги съветвам да се следят прогнозите за времето в основните зърнопроизводителни страни: Русия, Украйна, Франция, САЩ, Бразилия, Аржентина и Австралия. Ако се появят признаци за климатични про-

блеми в поне две от тях, вероятността за значително покачване на цените нараства.

Що се отнася до световните икономически фактори, не можем да пренебрегнем влиянието на глобалната икономическа нестабилност. Непредвидимостта на политиките, като тези на САЩ при управлението на Доналд Тръмп, може да доведе до резки колебания в търговските отношения и глобалната търговия. Това би увеличило волатилността на пазарите и несигурността в аграрния сектор в България.

5. Какви са прогнозите ви за търсенето и предлагането на български аграрни продукти на вътрешния и международния пазар?

Тази година имаше значителен ръст на площите с твърда пшеница, като фермерите постигнаха отлични резултати. Това се подкрепя и от мелничарската индустрия в региона, която стимулира отглеждането на високопротеинови култури чрез премии в цената. България все повече се утвърждава като надежден износител на качествена хлебна пшеница за страни като Алжир, Египет, Мароко, Тунис и други в региона. От друга страна, царевичата губи популярност (суша, проблемно качество), докато слънчогледът като култура, по-устойчива на суша, има предпоставки за увеличаване на площите. Това е особено актуално сега, когато цените в целия Черноморски регион достигнаха двугодишен връх. Това се случва на фона на драстичен спад в производството на слънчоглед в Черноморския регион. Очаква се цените на слънчогледа в България да останат стабилни през следващите месеци на фона на намаленото предлагане и засиленото търсене от преработвателите в региона, които вероятно ще останат без суровина в началото на 2025 г.

6. Какви мерки могат да помогнат на българските земеделски производители да се адаптират към променящата се пазарна среда?

Хората са най-важният капитал и смятам, че придобиването на нови знания и умения е в основата на печелившия бизнес. Особено за фермерите е от ключово значение да знаят как и кога да продават своята продукция. След месеци на усилен труд на полето би било добре да получат максимална възвръщаемост за вложените усилия, което зависи от тях – да знаят как да се предпазват от рисковете и същевременно да постигат възможно най-добрата цена за продукцията си. Както споменах по-рано, положителна тенденция тази година е, че много от тях разчетоха правилно пазара и започнаха да продават пшеница „на зелено“ още през януари. Поради наложената практика за сключване на договор с премия спрямо МАТИФ, голяма част от производителите следяха пазара и фиксираха цени, значително по-високи от тези по време на жътва. Това е много добър подход.

7. Има ли нови пазари, които ще са приоритет през следващата година?

През последните години произвеждаме все повече хлебна пшеница с отлични показатели, което ни отваря нови възможности за реализация и поставя страната ни на радар на големите купувачи. Превръщаме се в надежден доставчик и имаме едно основно предимство – сигурността на доставките. Разполагаме с много добра географска позиция, която позволява безпроблемна търговия по море, а също така сме значително по-близо до големите потребители в Близкия изток и Северна Африка в сравнение с Русия, Украйна и Франция. Това ни осигурява по-ниски транспортни разходи до споменатите дестинации. Междувременно през последните 4 години Алжир се превърна в топдестинация за нашата пшеница, изпреварвайки Испания. Затова, предвид доброто качество, което нашите производители постигат, както и стратегическото ни разположение, смятам, че пред нас няма пазарни граници.

8. Какви съвети бихте дали на земеделските производители по отношение на стратегиите им за управление на риска в този несигурен пазарен период?

Освен анализа на пазара, защо да не съставим и план за продажбите? Кога да продаваме, колко, какви финансови нужди трябва да покриваме – ренти, сеитба. Наблюдаваме, че голяма част от фермерите продават, когато нямат място за съхранение или пари, а не когато пазарът предлага добри възможности. Нашият съвет към фермерите в търговската им дейност е да имат план. Всеки иска да продаде на върха на пазара, но това рядко е възможно. Когато продават на части и дисциплинирано, според поставените цели, те постигат отлични средни продажни цени и изпитват по-малко стрес в работата си. Имаме още много работа по тази тема и я обсъждаме с нашите клиенти, разбира се. Стремим се тази концепция да достигне до колкото се може повече хора. В заключение ще кажа: пазарът ни говори, просто трябва да се научим да го слушаме.

ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ЗДРАВЕТО НА ПОЧВАТА

Проф. д.н. Ирена Атанасова, директор на Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Н. Пушкарров“ - София

AGRICULTURAL ACADEMY

INSTITUTE OF SOIL SCIENCE, AGROTECHNOLOGIES AND PLANT PROTECTION "NIKOLA POUSHKAROV"

7 "Shosse Bankya" str., P.O.Box 1369, Sofia 1000, Bulgaria tel:(+359 2) 624 61 41, fax:(+359 2) 624 69 37 e-mail: soil@mail.bg http://www.iss-poushkarov.org

„Грижата за почвата е грижа за живота - да постигнем 75% здрави почви до 2030 г. за хората, природата и климата.“ Заглавието е предложено от „Борда на мисията за почвеното здраве и продоволственото осигуряване“ на Европейската програма за научни изследвания „Хоризонт Европа“.

Почвите са ограничен, уязвим и невъзобновим природен ресурс. За създаването на няколко сантиметра почва са необходими хиляди години. Почвата е в основата на осигуряване на производство на храни и биомаса, участва в поглъщане, съхраняване и филтриране на водата, преобразуване на хранителните вещества и замърсителите, като по този начин се опазват подземните водни обекти, осигурява основата за живот и биологичното разнообразие, вкл. местообитания, растителни и животински видове и генетичен материал. В почвата се съдържат над 25% от цялото биологично разнообразие на планетата, тя е в основата на хранителната верига и функционира като източник на суровини. Основните заплахи за нарушаване на функциите на почвите са дефинирани в Закона за почвите. Те се покриват със заплахите, посочени в Европейската стратегия за почвите (2030 г.), и са основните деградационни процеси на почвите в България, а именно водна и ветрова ерозия, замърсяване, загуба на органично вещество, уплътняване, засоляване, киселяване, загуба на биоразнообразие, запечатване и свлачища. От всички тях с най-голямо значение за почвите в България са ерозията на почвата и загубата на органично вещество.

По отношение на ерозията предлагаме следните основни противоерозионни мерки, които да бъдат използвани у нас за подобряване здравето на почвата: почвозащитни сеитбообращения, поясно редуване на културите, тревни буферни ивици, оттокоотвеждащи бразди, терасиране, цялостно затревяване, подобрителни мероприятия в пасищата и засяване на зимни предкултури. При проектирането, прилагането и изграждането на различните противоерозионни практики и съоръжения се реализират допълнителни производствени разходи, които оскъпяват произведената продукция, но запазват почвата и нейната продуктивност.

Внасянето на органично вещество в земеделските екосистеми обикновено е по-ниско в сравнение с естествените, а интензивността на разграждането му е по-висока поради аерация, различия във влажността на почвата и температурните режими, причинени от почвени обработки и климатичните условия, отводняване, изгаряне на биомаса и отстраняване на растителните остатъци.

Секвестрирането (отчуждаването/задържането) на въглерод от почвата е едно от основните предизвикателства пред съвременното земеделие. Подобряването на съдържанието на органично вещество би допринесло за подобряване на структурата на почвата, намаляване на податливостта към ерозия, повишаване на влагозадържането, намаляване на уплътняването, увеличаване на биоразнообразието и почвеното плодородие и в същото време ще повлияе благоприятно върху глобалния въглероден цикъл. Почвата съдържа два пъти повече въглерод от атмосферата и три пъти повече от растителността и тъй като почвите обхващат големи площи от земната повърхност, малки промени в дишането на почвата могат да имат значителен ефект върху концентрациите на атмосферния CO₂.

Конвенционалните системи на обработка на почвата включват повече на брой и с по-голяма дълбочина обработки, което води до по-значителни емисии на CO₂, и за извършването им се изразходват по-големи количества горива. За разлика от тях почвозащитните (консервационни) технологии се основават на намаляване на въздействието върху почвата чрез ограничаване на всякакви дейности по подготовка на площите, работа на по-малка дълбочина и елиминиране на почвената инверсия, като същевременно се запазват и управляват растителните остатъци.

Мерките за намаляване на въздействието на обработките на почвата включват:

- Нулеви системи за обработка на почвата (предимно на леки по механичен състав почви);
- Редуцирана или минимална обработка, която включва намаляване на броя и дълбочината на обработките, обединяването на няколко технологични операции, намаляване на обработваемата повърхност и замяна на основната обработка на почвата с обръщане на пласта с подходящи безотвални обработки и отглеждане на многогодишни култури;
- Използване на животински тор, компост и др. органични мелиоранти;
- Заораване на растителни остатъци;
- Добавяне на биовъглен;
- Подобрени сеитбообороти с по-високи въглеродни вложения в почвата;
- Ефективно торене и напояване за повишаване на добивите от растителна продукция, съответно получаване на по-големи количества растителни остатъци;
- Преминаване от конвенционално земеделие към земеползване, което влияе положително върху запасите от въглерод в почвата, например:
 - Отглеждане на биоенергийни култури;
 - Преобразуване на обработваема земя в пасища;
 - Преобразуване на обработваема земя в гора (залесяване);
 - Сеитбообращения с включване на треви и тревни смеси, за да се увеличи внасянето на въглерод в почвата.

Сламата и растителните остатъци в полските сеитбообороти успешно се използват в агротехниката на отглеждане на полските култури чрез заораване, компостиране, мулчиране и като постеля за животни, фураж, брикетирание, за директно изгаряне (пиролиза) в пещи, получаване на биовъглен и като суровина за различни промишлени производства. Биовъгленът е перспективен почвен подобрител, но все още има ограничено приложение в големите земеделски стопанства у нас. Прилагането му в почвата е сравнително нов подход, който води до подобряване на нейните физикохимични свойства, биологичния ѝ статус и съответно до увеличаване на добивите.

БЛАГОТВОРИТЕЛНАТА КАМПАНИЯ НА НАЗ И МЗХ: “ЗЕМЕДЕЛЦИ И ЛЕСОВЪДИ - ОБЕДИНЕНИ В ГРИЖАТА ЗА ПРИРОДАТА!”

Националната асоциация на зърнопроизводителите (НАЗ) в партньорство с Министерството на земеделието и храните (МЗХ) организира благотворителна кампания за възстановяване на ползащитните пояси в България - “Земеделци и лесовъди - обединени в грижата за природата!”

Заделяният бюджет за традиционния делегатски пакет за посетителите на Националния агросеминар тази година е инвестиран за залесяването на 20 дка ползащитни пояси край Балчик. Така всеки един гост на събитието участва в съвместната благотворителна инициатива. Средствата ще бъдат вложени не само в засаждането, но и в грижата за младите дървета за 4 години напред.

Тази инициатива поставя основите на мащабна програма, която ще се разширява и в други региони на страната, за което предстои събиране на допълнителни средства. Включването на всеки участник е символ на ангажираност към устойчивото развитие и бъдещето на земеделието.

*д-р инж. Мирослав Маринов,
заместник-министър на земеделието и храните*

1. Какво въздействие имат ползащитните пояси върху биоразнообразието и здравето на почвите в земеделските райони?

Ползащитните горски пояси в Североизточна България се считат за най-голямото зелено богатство с многостранно положително влияние върху земеделието, локалния климат, почвите, местообитанията и т.н. Създадени са основно в средата на 20-ти век и към настоящия момент са основополагащ фактор за наличието на горски местообитания в региона. Основната им цел е да предпазват земеделските площи от силни ветрове, да подобряват микроклимата, почвите, както и факторите на околната среда на съседните земи и да намаляват неблагоприятните ефекти от валежите, отточните води и замърсяващите емисии. Особено добре изразени са техните ветрозащитни, водорегулиращи и снегозадържащи ефекти. Чрез защитните пояси се повишават добивите от селскостопански култури, почвената ерозия и праховите частици намаляват, а от там се понижава замърсяването на въздуха от 2 до 4 пъти.

Една от най-важните ползи от системата за защитени горски пояси е, че тя създава условия за възстановяване и поддържане на биоразнообразието на региона. Има огромни територии, в които горските пояси са единствените места, подходящи за обитаване и размножаване на диви животни. Те осигуряват непрекъснати коридори, които свързват най-отдалечените гори. Специфичният им микроклимат, подобен на

този на естествена гора, създава условия за многократно увеличаване на растителното видово разнообразие.

2. По какъв начин ползащитните пояси помагат за земеделските производители?

Влиянието върху земеделието се проучва още от началото на създаването им, като са отчитани различни параметри и характеристики на средата и на поясите. Установено е, че земеделските площи защитени от горски пояси, увеличават добивите от селскостопански култури с 15-35%.

3. Какво е състоянието на съществуващите ползащитни пояси в България и защо е необходимо тяхното възстановяване или разширяване?

Мрежата от ползащитни горски пояси в Добруджа е завършена основно към 1960 г. като дотогава са създадени 9 650 ха от предвидените 13 200 ха ползащитни горски пояси. Площта на съществуващите пояси днес е едва наполовина на проектираната и 2/3 от тази на създадените през 60-те години пояси. В годините са извършвани редица проучвания и анализи, свързани със здравословното състояние на ползащитните пояси. Като най-значим фактор за състоянието на поясите е количеството летни и зимни валежи, които обезпечават нормалното влагозапасяване и физиологична активност на растителността, както и максималните температури през активния вегетационен период. В най-лошо състояние са чистите церови пояси без подлесна и храстова растителност с продухваема конструкция. В много лошо състояние са смесените пояси от цер с акация или ясен, като за вероятна причина е изразена несъвместимостта между тези дървесни видове.

Установеното наличие на здравословни проблеми в ползащитните горски пояси се дължи на увеличената възраст на дървостоя, допуснатите грешки при стопанисването, влошаването на санитарното състояние на някои дървесни видове, грешките в кадастралната карта, конфликтите със собствениците на земеделски земи, граничещи с пояси, както и недоброто опазване по места.

Възстановяването на поясите не приключва със залесяването им и последващите пет годишни грижи. Необходимо е да се провеждат лесовъдски намеси във всички етапи от развитието на дървостоя, за да се поддържа жизнен, да се запази нужната конструкция на пояса и да изпълнява функциите, за които е създаден.

Възстановяването и разширяването на системата от ползащитните пояси е необходимо, тъй като те са горски линейни култури с дълга история и изключително важна противоерозионна, ветрозащитна и влагозадържаща роля. Те са създадени за защита на земеделските земи и за предоставяне на местообитания на местни и прелетни видове, смекчавайки негативното влияние на климатичните промени.

4. Какви са основните предизвикателства пред залесяването на полезащитните пояси и как планирате да ги преодолеете?

Основно предизвикателство се явява финансирането на дейностите по възстановяване на ППП, които са с установено влошено състояние и след изведена санитарна сеч е необходимо да бъдат залесени. Въпреки че добруджанските горски и ловни стопанства полагат огромни усилия и приоритетно се работи в същещите насаждения, засегнатите площи не само не намаляват, а се и увеличават. Освен дейностите по почистване на освободените площи, подготовката на площта за залесяване и самото им залесяване, следва изпълнение и на дейности по тяхното отглеждане за период от 3-5 години. Само за територията на ТП ДЛС Балчик през 2024 г. се работи в 63бр. ППП. Това е изключително голям обем работа, свързан освен с набавяне на средства, но и с намирането на изпълнители и работна ръка.

Процесът по възстановяване на един ППП отнема 5-6 години от вземане на решение до приключване на отгледните грижи, като преминава през много етапи, свързани с планиране, изготвяне на документация, съгласуване, провеждане на процедури по ЗОП и/или по Наредбата за възлагане; назначаване и осигуряване на транспорт на работници, инструменти, посадъчен материал, изискващи поетапно финансиране.

Приходите от продажба на изсечената от ППП дървесина покрива едва 6% от разходите по възстановяването му.

ППП заемат 2 до 3% от общата площ на Добруджа, а увеличават плодородието и спират ветровата ерозия на останалите 97-98%. Необходимо е Полезащитните горски пояси да се включат като част от агролесовъдските системи в директните плащания към Фонд „Земеделие“, тъй като те са ключови за запазване на производителността на земеделските площи. По този начин се решават и проблемите с грешно отразените в кадастралната карта полезащитни горски пояси, финансиране и др.

Необходимо е да се разработи и инструмент за финансиране на неизбежните залесителни дейности за възстановяване на изсъхналите пояси. Промяна в действащата към момента нормативна уредба, касаеща стопанисването на ППП, ще подобри

тяхното състояние и ще облекчи дейностите по възстановяването им.

5. Кампанията по залесяването съвместно МЗХ и НАЗ стартира от полезащитните пояси около Балчик. С какви растителни видове и защо са подбрани именно те?

В рамките на кампанията по залесяване е планирано да се извърши засяване на жълд от дървесен вид цер и/или червен дъб. Изборът на тези дървесни видове е съобразен с условията на средата и като доказано по-устойчиви и подходящи за променящите се климатични условия.

6. Виждате ли тази инициатива като пример за бъдещи партньорства между държавата и бранша в сектор земеделие?

Да, вярвам, че това е успешен пример за синергия между държавата и земеделския сектор и доказателство за възможността за ефективно сътрудничество в полза на устойчивото земеделие и опазването на природните ни богатства. Тази инициатива поставя основите на бъдещи партньорства между държавата и бранша в сектор земеделие и е възможност за развитие на агролесовъдството в България. Освен създадените полезащитни горски пояси в страната ни няма други изкуствено създадени агролесовъдски системи, а естествено възникналите форми от горско-пасищен и горско-фермерски тип са силно експлоатирани. Агролесовъдството е модерна форма на земеползване, жизнеспособна алтернатива за осигуряване на добри доходи за собствениците на земя в много райони на страната. То може да повиши селскостопанската възвръщаемост чрез диверсификация на производството и може да даде много екологични и социални ползи за обществото.

Съвместната работа при изпълнение на основните за двете страни дейности са изключително важни, особено при комбиниране на различните горски и земеделски растителни видове.

7. Как ще бъдат проследявани и оценявани резултатите от инициативата, за да сме сигурни, че залесените площи ще бъдат устойчиво поддържани?

Ще се извършва редовен мониторинг на залесените площи, както и оценка на ефективността чрез количествени и качествени показатели. За успеха на инициативата, а и на всяка дейност по залесяване винаги са включени дейности по поддържане и наблюдение. Залесяването на ППП се отчитат и проследяват съгласно действащата нормативна уредба.

8. Виждате ли възможности за разширяване на кампанията в бъдеще и включване на допълнителни региони?

Да, разширяването на кампанията в други региони би било естествено продължение. Надявам се, това да се случи и да покрием по-голям географски обхват, за да постигнем по-дълготрайни резултати за устойчиво земеделие. Разширяването на кампанията в бъдеще чрез включване на допълнителни региони, ще допринесе до подобряване на взаимоотношенията между бранша и сектор земеделие, както и за развитие на агролесовъдството в страната.

